

TÝLOVÉ VELITELSKÉ STANOVIŠTĚ ARMÁDY

Podplukovník Paľo R í š a

Článek pojednává o organizaci týlového velitelského stanoviště, místě a způsobu jeho rozmístování a uvádí některé nové pohledy na organizaci týlového spojení. Vzhledem k novému způsobu velení a stylu práce navrhuje i nový způsob velení vojskovému a armádnímu týlu z týlového velitelského stanoviště.

Týlové velitelské stanoviště armády (TVS) je místo velení, určené velitelem armády podle druhu operace a terénu, z něhož se řídí organizace armádního týlu, materiální, zdravotnické a technické zabezpečení vojsk armády. Musí zabezpečit nepřetržité velení armádnímu týlu a neselhávající spojení.

O nutnosti zřizování TVS v soudobé operaci není pochyb. Velení týlu armády by nebylo vhodné organizovat z VS ani ZVS vzhledem k častějšímu přemísťování VS (ZVS) a v neposlední řadě též proto, že VS (ZVS) by se zrušením TVS značně rozšířilo co do počtu osob i prostředků. Z TVS se uskutečňuje velení týlům vševojskových svazků, svazků a samostatných útvarů speciálních druhů vojsk armády, armádní zásobovací základně, armádní nemocniční základně (1. sledu ANZ), záloze nemocnic, silničním provozním jednotkám (AVAS), silničním stavebním a mostním praporům, technickým vyprošťovacím a opravárenským prostředkům (ASPV, armádním vyprošťovacím rotám a dílnám), skupinám polních jatek, pekáren i jiným. Podle pokynů velitele též pohyblivé záloze materiálu a zdravotnické záloze zvláštního určení (není-li jejich řízení organizováno z VS).

Organizace TVS

Na týlovém velitelském stanovišti se rozmísťují:

- a) řídicí orgány týlu a technických služeb,
- b) složky velitelství armády, které nejsou bezprostředně třeba na VS,
- c) pomocné jednotky.

Řídicím a odpovědným orgánem na TVS armády je náčelník štábu týlu armády, který organizuje chod služby na TVS podle základních pokynů náčelníka týlu armády. Obdobná byla i praxe 1. čs. armádního sboru v SSSR. Náčelník týlu sboru při vedení operace velel z pozorovatelný velitele sboru nebo byl u některého velitele brigády, kde právě bylo třeba určitého zásahu, popřípadě na VS u náčelníka štábu sboru; službu na TVS prakticky organisoval náčelník štábu týlu sboru.

- a) Řídicí orgány týlu a technických služeb obvykle tvoří
 - štáb týlu,
 - oddělení vojenské dopravy,
 - (silniční oddělení),
 - inspekční oddělení týlu,

- zdravotnické oddělení,
- proviantní oddělení,
- oddělení zásobování PHM,
- výstrojní oddělení,
- kořistní oddělení,
- oddělení dělostřeleckého vyzbrojování,
- oddělení tankového vyzbrojování,
- autotraktorové oddělení,
- finanční oddělení,
- (politické oddělení týlu),
- ubytovací oddělení,
- tajná spisovna a 1—2 důstojníci 6. odd.,
- zásobovací složky ostatních druhů vojsk (ženiijního, chemického, spojovacího) podle potřeby.

b) Složky velitelství armády, které nejsou bezprostředně třeba na VS:

- část politického oddělení armády,
- soudní orgány a VKR,
- kádrové a organizační oddělení armády,
- orgány státní banky,
- redakce a polní tiskárna,
- polní pošta a jiné složky.

c) Pomocné jednotky:

- týlová spojovací rota (prapor),
- velitelská četa,
- automobilní četa,
- ženiijní jednotka,
- četa ochrany TVS,
- regulační jednotka,
- obvaziště,
- ARMA a jiné.

Vzhledem k tomu, že organizace týlu není dosud ustálena, počty osob na TVS nelze přesně stanovit. Při maximálních počtech dosahují 300 až 500 osob. Z tohoto počtu 10—20 % osob bude obyčejně mimo prostor TVS.

Týlu nejsou podřízena oddělení dělostřeleckého vyzbrojování, tankového vyzbrojování, autotraktorového oddělení a zásobovací složky ostatních druhů vojsk (ženiijního, chemického, spojovacího). Rozmístění těchto oddělení na TVS je však žádoucí především z hlediska jejich činnosti, tj. plné zabezpečení vojsk materiálem, který obhospodařují. Je třeba mít na zřeteli, že náčelník týlu armády podle pokynů velitele je odpovědný a rozhoduje o otázkách doplňování materiálem, rozmístění týlových útvarů, ústavů a zařízení a o způsobu jejich ochrany a obrany. Náčelníci uvedených oddělení a složek musí včas předkládat náčelníku týlu (štábu týlu) požadavky na provedení přísunu po zemi (po vodě) i vzdušnou cestou, informovat jej o stavu a rozložení zásob jimi obhospodařovaného materiálu, předkládat příspěvky do dokumentů, zpracovávaných štábem týlu, zúčastňovat se organisování kořistní služby, vyžadovat od NT pracovní síly a mechanizační prostředky pro nakládání a vykládání materiálu, navrhopvat mu rozmístění svých armádních týlových útvarů, ústavů a za-

řízení apod. Pro svoji práci dostávají uvedená oddělení pokyny od svých přímých náčelníků, kteří jsou na VS nebo ZVS. Tyto pokyny nebývají však častější než jednou denně. Na TVS jsou těmto oddělením vytvořeny výhodné podmínky pro spojení s podřízenými i s jejich přímými náčelníky na VS.

Místo náčelníka týlu armády je podle potřeby buď na TVS, na VS, u vojsk nebo u týlových útvarů a zařízení armády. Z počtu příslušníků TVS se vyčleňují:

- styční důstojníci týlu na VS nebo ZVS (v případě potřeby styčné důstojníky na VS nahrazuje operačně týlová skupina složená z náčelníků některých oddělení a vedená náčelníkem týlu),
- kontrolní a inspekční skupiny k provádění kontrol a revizí,
- styční nebo směroví důstojníci k podřízeným týlům,
- výjimečně též operačně týlová skupina pod vedením zástupce náčelníka týlu armády k obsazení ZTVS.

Je-li vytvořena operačně týlová skupina na VS, není vhodné vysílat současně další operačně týlovou skupinu na ZTVS (na ZVS). V takovém případě je možno mít na ZVS styčné důstojníky týlu (1—3) a ZTVS jen prostorově připravit. V žádném případě není účelné tříštit řídicí orgány týlu více než na dvě místa. Možné řešení se jeví v těchto variantách, z nichž nejvýhodnější je varianta číslo 1 a 2.

Varianta číslo	VS	ZVS	TVS	ZTVS
1	1—3 styční důstojníci týlu		ostatní orgány týlu za řízení NŠT	
2	operační skupina řízená NT		ostatní orgány týlu za řízení NŠT	
3	operační skupina řízená NT	styční důstojníci týlu řízení ZNT	ostatní orgány týlu za řízení NŠT	
4	styční důstojníci týlu	styční důstojníci týlu	ostatní orgány týlu za řízení NŠT	
5	styční důstojníci týlu	operačně týlová skupina řízená ZNT	ostatní orgány týlu za řízení NŠT	
6	styční důstojníci týlu		ostatní orgány týlu za řízení NŠT	operačně týlová skupina a některé složky velitelství armády za řízení ZNT
7	styční důstojníci týlu	styční důstojníci týlu	ostatní orgány týlu za řízení NŠT	operační týlová skupina a některé složky velitelství armády za řízení ZNT

Rozmístování TVS

Prostor pro rozmístění TVS (0,5—1 km²) je potřebné volit ve vzdálenosti 5—10 km od VS z hlediska ochrany PLD, pokud možno při armádní příčné cestě nebo AVAS. Záložní prostor TVS je nutno vždy určit, ne vždy však bude nutno jej zaujímat. Záložní prostor je vhodné vyhledat ve vzdálenosti 5—10 km od TVS. Oba prostory musí odpovídat základním zásadám ochrany a obrany, včetně ochrany proti ZHN. Musí usnadňovat maskování, zamezovat zjištění radiolokačními a jinými prostředky, musí mít skryté příjezdové a odjezdové cesty apod.)*

Je nutné hledat takové prostory, které budou chráněny palbou PL dělostřelectva nebo PL řízených střel.

V průběhu operace se TVS armády přemísťuje nejčastěji jednou za 24 hodin tak, aby vždy večer bylo na nejkratší vzdálenost od VS. Je výhodné pro nové umístění využít opuštěného vlastního VS (VPS) nebo jiných vhodných a překontrolovaných objektů. Je možné řešit přemístění TVS ve dvou sledech a to tak, že část která není bezprostředně zainteresována na řízení boje, se přemístí až po 24 hodinách za prvním sledem (jednou za dva dny).

Ani v obranné operaci nemá být TVS od VS příliš vzdáleno (maximálně do 20 km). Jeho umístěním zpravidla za příčným postavením musí být zabezpečena alespoň 24hodinová klidná práce.

Vzhledem k využití výhod terénu, jsou nejvhodnějším umístěním pro TVS zalesněné strže, úzká údolí, svahy výšin odvrácených od nepřítele, okraje větších masivů, sklepy okrajových čtvrtí větších měst a osady. Nevhodným místem pro rozmístění TVS armády jsou malé osady, osamělé lesy, mýtiny apod. Aby bylo možno maximálně využít stálých spojovacích dálkových vedení, je vhodné rozmísťovat TVS co nejbližší civilním uzlům při dodržování zásad ochrany proti ZHN.

Oddělení týlu armády a ostatní složky TVS se rozmísťují podle své důležitosti, dále pak podle úlohy, kterou plní z hlediska ochrany a obrany TVS. Rozmístění musí zabezpečovat velení týlu, musí vyhovovat potřebám neustálé součinnosti mezi jednotlivými odděleními, i osobním potřebám jednotlivých příslušníků TVS (stravování, nocleh, umývání apod.). Při rozmístování musí být využito všech výhod terénu z hlediska ochrany a obrany i při dodržení výše uvedených zásad. V některých případech bude vhodné umístit orgány soudu, prokuratury, politického oddělení, kádrového a organizačního oddělení armády, tiskárnu, polní poštu i jiné složky na ZTVS armády (je-li budováno). V případě, kdy bylo umožněno samostatné stravování, 1. čs. armádní sbor v SSSR umísťoval polní soudy a prokurátory mimo TVS.

Ženíjní práce k ukrytí sil a prostředků na TVS armády jsou řešeny v práci učitelů VA KG ve Sborníku časopisu Týl a zásobování čís. 4/1956, kde je vypočtena potřeba k úplnému ukrytí 6179 dv. Prověřením potřeby, využitím ženijních strojů a hlavně trhavin bylo by možné potřebu denních výkonů podstatně snížit (asi na 1000 dv). I přesto bude nutno využívat pro rozmístování TVS takového terénu, vybudovaných civilních a vojenských objektů, aby k ukrytí TVS bylo potřeba co nejméně pracovních sil, strojů, trhavin a ostatního materiálu.

*) Viz článek majora Ivo Vlčka, Voj. mysl č. 1/58, str. 34.

Ochranu a obranu TVS nutno řešit především důkladným a stálým maskováním rozmístěných zařízení, zaminováním důležitých přístupů k TVS, využitím zátarasů, překážek, zvukových i světelných nástrah, strážní a regulační službou, pozorovateli letadel a chemickými průzkumnými hlídkami. Plán ochrany a obrany s rozdělením všech sil a prostředků zpracovává správce TVS (velitel velitelské čety) podle pokynů náčelníka štábu týlu. Činností nepřítele nesmí být velení týlu narušeno.

K zabezpečení velení musí mít TVS dobře organizováno spojení jak vnitřní, tak i vnější. Kromě technických pojítek, musí být TVS vybaveno 2—4 motospojkami a 1—2 vrtulníky z jednotky vrtulníků s víceúčelovým použitím, podřízené NŠ armády, rozmístěné v blízkosti VS.

Vnitřní spojení na TVS je nejvýhodnější organizovat pomocí dispečinku (nebo rozhlasu) s ústřednou na štábu. Výhodnější je bezdrátový dispečink. Není-li k dispozici dispečink, nutno zajistit vnitřní linkové spojení.

Vnější spojení je nutno udržovat:

Poř. čís.	Odkud	S kým	Vzdálenost (průměrná)	Telefon	Rádio	Dálnopis	Pohybl. pojítka	Poznámka
1	TVS A	VS (VPS a ZVS) armády	10— 50 km	/	smě- rová rdst.	/	/	
2	TVS A	TVS vševojsko- vých svazků	20— 70 km	/	/	/	/	
3	TVS A	TVS armádních svazků a samostat- ných útvarů druhů vojsk	20— 70 km	/	/	/	/	
4	TVS A	TVS posilových svazků a samostat- ných útvarů druhů vojsk	20— 70 km	/	/	/	/	
5	TVS A	Velitelství AZZ	30—150 km	/	smě- rová rdst	/	/	Využívá se i pro spojení s velitelstvím dopravních praporů
6	TVS A	Velitelství AVAS č. 1 a 2	30—100 km	/	/	—	/	Využívá se i pro spojení s velitelstvím dopravních praporů

Poř. čís.	Odkud	S kým	Vzdálenost (průměrná)	Telefon	Rádio	Dálnopis	Pohybl. pojitky	Poznámka
7	TVS A	Velitelství sspr, smpr (silniční zá- loha)	30—100 km	—	/	—	/	
8	TVS A	Velitelství ANZ	30—150 km	/	smě- rová rdst	—	/	
9	TVS A	Připojení na civilní telefonní síť	0— 10 km	/	—	—	—	
10	TVS A	Záloha nemocnic	50—100 km	/	/ smě- rová sta- nice	—	/	
11	TVS A	Velitelství 1. sledu ANZ	20— 70 km	/	/	—	/	
12	TVS A	Velitelství skupiny polních jatek a pe- káren	20—150 km	—*)	—	—	—	*) civilní síť
13	(TVS A) VS A	Zdravotnická zá- loha zvláštního určení	10— 50 km	—	/	—	/	
14	TVS A	Ostatní rádiové stanice NT A	10—100 km	—	/	—	—	
15	TVS A	NT frontu	50—300 km	/	/	—	/	
16	(TVS A) VS A	Pohyblivá záloha materiálu	10— 30 km	—	/	—	/	

Kromě toho nutno TVS vybavit přijímačem výstrahy pro příjem hlášení v otevřené řeči.

V případě zřízení ZTVS potřeba technických pojítek je až dvojnásobná.

Z uvedeného vyplývá nutnost vybavit tyl armády týlovým spojovacím praporem (viz Vojenskou mysl čís. 5/58, str. 93) především z hlediska rádiového spojení.

Nedostatkem prováděných cvičení je, že TVS armády nebylo dosud nikdy procvičováno v plném rozsahu.

Nové způsoby velení a nový styl práce si vynucují i změny při praktickém uskutečňování velení tylu. Častým prováděním velitelско-štábních

cvičení přešlo již do běžné praxe udržování součinnosti mezi TVS a VS buď styčnými důstojníky týlu nebo operačně týlovou skupinou na VS. Úkolem operačně týlové skupiny na VS je připravit základní podklady pro plánování (které je třeba v dalším rozpracovat na TVS) a při změnách úkolu armády zpracovávat týlová nařízení, aby je podřízení týloví funkcionáři obdrželi co nejdříve. Součinnost a informovanost pak zabezpečují styční důstojníci.

Není však dosud dostatečně ujasněna otázka velení vojskům a týlovým útvarům, ústavům a zařízením (TÚZ) z TVS. Praxe je dosud taková, že podřízeným TÚZ, velí náčelníci samostatně, při čemž štáb se soustřeďuje na velení NT svazků a velitelům dopravních jednotek armády. To má za následek tříštění velení, maximální zatěžování pojítek. K odstranění tohoto nedostatku nabízí se řešení soustředit styk na TVS do operačního sálu, odkud by byl organizován i styk technickými pojítky s podřízenými. Pro osobní styk pak zabezpečit v organizaci štábu týlu směrové styčné důstojníky (2—4) s obdobným úkolem, jako směroví důstojníci operačního oddělení na VS. Tuto otázku nutno dále teoreticky zkoumat a prověřit praxí. Štáb týlu v dosavadní organizaci při cvičeních nebyl vybavován takovými počty důstojníků, aby mohli být zvláště vyčleňováni směroví důstojníci týlu, ani předepsanými počty spojovací techniky. Proto se osvědčilo využívat pro styk s vojsky i směrových důstojníků operačního oddělení štábu a spojovacích sítí náčelníka štábu.

Z á v ě r

TVS, jakožto samostatné místo velení, má své opodstatnění už jen proto, aby bylo odlehčeno VS armády. Z TVS je řízeno materiální, zdravotnické a technické zabezpečení vojsk i řízení TÚZ armády. Z něho se uskutečňuje velení týlu.*)

Nedostatkem prováděných cvičení je, že TVS armády nebylo dosud nikdy procvičováno v plném rozsahu.

*) Chod služby na TVS armády je dobře popsán v článku podplukovníka J. Benharta ve sborníku časopisu „Týl a zásobování“ čís. 2/1958.